

POPIS VZDĚLÁVACÍHO MODULU
A. VSTUPNÍ ČÁST
1. Název: Globální problémy současného světa
2. Kód:
3. Kategorie/obor vzdělání: 78-42-M/08 Lyceum
4. Typ vyučovací jednotky: vzdělávací modul
4. Délka výuky – doporučený počet vyučovacích hodin: 16 hodin
5. Platnost: 1. 9. 2025 Zpracovatelský tým: František Brož, Miloš Blecha, NPI
6. Vstupní předpoklady: očekávané výsledky učení dle RVP ZV
Doporučené umístění v učebním plánu: 2. ročník, bloková/kontinuální výuka
B. JÁDRO VYUČOVACÍ JEDNOTKY
1. Charakteristika Vzdělávací modul směřuje k tomu, aby žák získal povědomí o existenci globálních problémů, byl schopen podílet se na jejich řešení rozhodnutími, která dělá ve svém každodenním životě, a uměl vysvětlit historické kořeny vybraných konfliktů. Dále se naučí třídit informace, kriticky myslet a férově diskutovat o kontroverzních tématech. Modul využívá práce s informacemi a jejich ověřování, vede žáky k zamýšlení nad důvěryhodností zdrojů, na něž se autoři sdělení odkazují. Modul pracuje s obsahy vědeckého, společenského i historického charakteru stejně jako s informačními zdroji určenými k řešení zásadních, globálních problémů společnosti. Úkolem modulu je problémy nejen konstatovat, ale zejména podporovat u žáků zainteresovanost na nich a schopnost zapojovat se do diskusí o jejich řešení tam, kde to je možné.
2. Očekávané výsledky učení včetně indikátorů charakterizuje globální problémy soudobého světa ze společenského, náboženského, politologického a ekologického pohledu - popíše základní globální ekonomické a sociální problémy lidstva a objasní příčiny jejich vzniku - zformuluje a obhájí svůj názor na to, proč je důležité zabývat se udržitelným řešením koncepce rozvoje z pohledu globálních ekologických problémů; - analyzuje historické náboženské kořeny vybraných globálních problémů, které se opírají o monoteistická náboženství a vyúsťují ve fundamentální podobě k terorismu, válkám, konfliktům, sporům a migraci lidí ze zemí konfliktů a nesvobody; - charakterizuje moderní politický extremismus, diktatury a autoritativní režimy, zbrojení, terorismus a mezinárodní kriminalitu; - charakterizuje globální problémy soudobého světa ze společenského, náboženského, politologického a ekologického pohledu.
3. Podpora rozvoje klíčových kompetencí a základních gramotností - ZGC čtenářská a pisatelská (Vztah ke čtení a čtenářství; Kritické čtení a psaní) - KK k občanství a udržitelnosti, komunikační, k učení, digitální, k řešení problémů
4. Obsah vzdělávání Modul se zaměřuje na důležitá společenská témata spojená s globálními problémy současného světa. Globální problémy a jejich společné charakteristiky žák pozná skrze příklady vybraných globálních problémů, které v současné době rezonují v naší společnosti. Jde především o ekonomické a sociální problémy včetně konfliktů a jejich ohnisek, ale i o kontext historické podmíněnosti globálních problémů ve světle náboženských idejí. Dále se věnuje také ohniskům současných konfliktů, které přinášejí problémy terorismu, migrace a extremismu i mezinárodní kriminality. Příklady konfliktů jsou voleny z dějin 20. a 21. století s výraznými dopady na aktuální dění, zejména v oblasti politiky, ekonomiky a lidského soužití.

- globalizace světa přináší stále více globálních problémů, které ohrožují celou existenci lidstva (globální ekonomika, globální řád, globální kultura, globální společnost);
 - globalizace a původní, domorodí obyvatelé světa (Amerika, Austrálie; Afrika; Evropa; Oceánie; Asie);
 - výběr aktuálních globálních problémů – ekologické (změny klimatu, ozón, deštné pralesy, pitná voda, lesy, ozón, zemědělská půda) – populační – surovinové krize – energetické – válečné konflikty – civilizační choroby
- (Pozn.: ve výběru je možné zohlednit úroveň, společenský kontext a preference třídy.
Příklady globálních problémů: problém zbrojení, terorismus a mezinárodní kriminalita, zvětšování rozdílu mezi severem a jihem, problematika růstu obyvatelstva, rychlá urbanizace, nedostatek a přebytek potravin, zdroje energií, nakažlivé choroby, ohniska konfliktů v současném světě, trvale udržitelný rozvoj, další témata dle aktuální situace ve světě – viz doporučená literatura);
- ekonomické a sociální globální problémy:
 - intersociální globální problémy (vzájemný vztah společensko-sociálních a ekonomických systémů);
 - přírodě-sociální jako porušení vztahu člověka a přírody;
 - antroposociální problémy člověka sociální, kulturní a humanitně-etické povahy (komplexní problém budoucnosti lidstva);
 - válka na Ukrajině; politika Číny 21. století jako nositele mnoha globálních problémů (ekonomický; vojenský);
 - politické změny v Africe a Jižní Americe z pohledu globálních problémů;
 - udržitelný rozvoj ve světle ekologických problémů (pojem vymezen v Rio de Janeiro 1992);
 - intenzita využívání obnovitelných a neobnovitelných zdrojů lidskou činností; ESI jako index enviromentální udržitelnosti (Davos 2001) a EPI metoda;
 - současná ekologická politika vybraných zemí s nejvyšším podílem ESI, EPI;
 - historické náboženské kořeny spojené s globálními problémy:
 - monoteistická náboženství po rozpadu bipolárního světa a jejich vliv na konflikty a války současného světa;
 - vybrané příklady od křížáckých výprav, třicetileté války, protižidovských pogromů až po tureckou genocidu Arménů, islámskou revoluci v Iránu, Bosna, Kosovo, Rwanda, terorismus, Talibán, Čečensko, Islámský stát po současnou Palestinu a Izrael;
 - historické kořeny globálních problémů podmíněných náboženskou podmíněností je vhodné vybírat z následujících témat, která často zahrnují více problémů současně;
 - extremismus jako vyhraněné ideologické postoje, vybočující z ústavních a zákonných norem (není přesně ohraničená, tudíž je politiky pojem často zneužíván!); extremistické aktivity obecně působí destruktivně na demokratický systém (pravicový a levicový extremismus, nacionalismus, antisemitismus, rasismus, populismus, nacismus, fašismus, anarchismus, komunismus;
 - radikalismus ve dvou polohách – političtí radikálové s legálními prostředky – političtí extremisté s využitím násilí;
 - terorismus jako protiprávní jednání ovlivněné radikální ideologií (v současné době nejvíce fundamentální Islám-Al-Káida, Hizballáh apod. nebo válečné konflikty - Ukrajina apod.) cílené na nevinné obyvatele;

5. Vzdělávací strategie

- práce s digitálními materiály a odbornou literaturou;
- samostatné získávání a efektivní využívání informací o problémech globalizace a vymezení globálních problémů lidstva;
- objevování souvislostí mezi konflikty 20. a 21. století a nárůstem globálních problémů;

- úlohy z reálného života a vedení žáků k tomu, aby si sami pokládali otázky a hledali na ně odpovědi;
- diskuze na téma sociálních globálních problémů, po diskuzi provádět společnou reflexi;
- umožňovat žákům obhájit vlastní názor a postoj k problematice vybraného globálního problému;
- brainstorming, myšlenkové mapy a práce se zkušenostmi žáků z oblasti vybraného globálního problému, získanými informálním vzděláváním;
- analýza informací o obhajobě extremismu i terorismu; porovnání způsobů manipulace na dvou nebo více webech; práce s autentickými materiály;
- vedení žáků k zohledňování širších souvislostí (zejména ekologických), zdůrazňování environmentálních prvků a posilování ekologického myšlení, včetně pocitu trvalé odpovědnosti za udržitelný vývoj světa;
- s problematikou globálních problémů seznamovat ve vzájemných vztazích a souvislostech;
- práce s videodokumentem o vybraném globálním problému;
- prostřednictvím aktivizujících metod vést žáky k uvažování o problému globalizace a jeho možném řešení (dialog, diskuze, kooperace, brainstorming, kritické myšlení, učení ze zkušenosti);
- pomocí aktivizujících výukových metod vytvářet předpoklady osvojit si dovednosti potřebné pro řešení problémů a rozhodování se z hlediska různých sociálních rolí (diskusní, situační aj.);
- nabízet dostatek příležitostí využívat informační a komunikační prostředky k vyhledávání informací o vlivu nábožensko-historických událostí na současné globální problémy;
- práce ve skupinách na projektování řešení konkrétních environmentálních problémů (např. miniprůzkum na konkrétní téma, analýza problému, návrh a prezentování řešení); v rámci skupinové práce charakterizovat a následně prezentovat vybraný problém;
- individuální (případně skupinové) projekty s vybranou tematikou z obsahu vzdělávání v rámci modulu a jejich prezentace s obhajobou (např.: zpracování průzkumu k dopadu ekonomické globalizace na běžný život občana);
- minilekce zaměřené na souhrn charakteristických rysů globálních konfliktů vývoje, prezentace vybraného dokumentu;
- ačkoliv je v rámci zaměření vzdělávacího programu jistá míra faktografie nezbytná, v modulu se zaměřit na globální problémy které aktuálně rezonují v naší společnosti, a především na prakticky orientované činnosti směřující k dovednostem žáka vytvořit si správný postoj k řešení životní situace.

C. VÝSTUPNÍ ČÁST

1. Způsob ověřování dosažených výsledků	max. počet bodů	2. Kritéria hodnocení	váha
Průběžné - řešení (standardizovaných) písemných testových úloh;	100	Porozumění problematice minilekcí v širším kontextu	20 %
Sumativní - samostatný/skupinový projekt a jeho prezentace / jiné aktivní činnosti žáka	100	kompetence občanská, komunikační – prezentační; aktivní přístup a podíl na realizaci projektu / výsledky jiných aktivních činností žáka	50 %
Reflexe - zpětnovazebný rozhovor s učitelem a spolužáky o výsledcích učení	100	reflexe zkušenosti: aktivní účast na reflexi	30 %

Závěrečné hodnocení modulu je váženým průměrem hodnocení z jednotlivých způsobů-částí ověřování. Žák prospěl, jestliže získal alespoň 40 bodů z průběžného a 40 bodů ze sumativního hodnocení. Přepočet váženého průměru na známky:

85–100	1
70–84	2
55–69	3
40–54	4
0–39	5
3. Doporučená studijní literatura, odkazy na ilustrační zdroje https://edu.ceskatelevize.cz/hledani?q=glob%C3%A1ln%C3%AD+probl%C3%A9my TOMEŠ, J., FESTA, D., NOVOTNÝ, J., a kol.: <i>Konflikt světů a svět konfliktů</i> . Praha: P3K 2007, ISBN 978-80-87186-22-0. ŠLÉGR, J.; KISLINGER, F.; LANÍKOVÁ, J.: <i>Ekologie a ochrana životního prostředí: pro gymnázia</i> . 1. vydání. Praha: Nakladatelství Fortuna, 2002, 160 s. ISBN 80-7168-828-2. HODAČ, J.; KOTRBA, T.: <i>Učebnice globalizace</i> . Brno: Barrister & Principal, 2011, 308 s. ISBN 978-80-87474-33-4. NOVÁČEK, P.: <i>Udržitelný rozvoj</i> . 2. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011, 432 s., ISBN 978-80-244-2795-9	
4. Poznámky	